

N platformeconomie A
MH/JC/AS
880-2022

Brussel, 17 mei 2022

ADVIES

over

**HOOFDSTUK 4 “PLATFORMECONOMIE” VAN HET VOORONTWERP VAN WET
HOUDENDE DIVERSE ARBEIDSBEPALINGEN**

Op 9 maart 2022 heeft de Minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing, de heer David Clarinval, het advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO gevraagd over Hoofdstuk 4 "Platformeconomie" van het voorontwerp van wet houdende diverse arbeidsbepalingen.

Na raadpleging van de betrokken beroeps- en interprofessionele organisaties en vergaderingen van de commissie Algemeen KMO-beleid op 22 maart en 4 mei 2022 heeft de Hoge Raad op 17 mei 2022 onderstaand advies uitgebracht.

CONTEXT

In 2021 heeft Minister Clarinval ook het advies van de Hoge Raad gevraagd inzake de wet over de aard van de arbeidsrelatie en de uitoefening van beroepsactiviteiten via digitale platformen. Over die ruimere problematiek hebben de verschillende bevroegde adviesraden nog geen advies uitgebracht. In het kader van de zogenaamde arbeidsdeal die de federale regering beoogde, kwam de discussie over de arbeidsrelatie in de platformeconomie echter in een stroomversnelling. Het door de regering bereikte akkoord werd vertaald in het voorontwerp van wet houdende diverse arbeidsbepalingen, waarvan het hoofdstuk met betrekking tot de platformeconomie nu dus ter advies aan de Hoge Raad wordt voorgelegd.

ALGEMENE STANDPUNTEN

1. Eerlijke concurrentie, innovatie, sociale bescherming en rechtszekerheid

De Hoge Raad is voorstander van een eerlijke concurrentie, innovatie, sociale bescherming en rechtszekerheid:

- Innovatie, nieuwe business modellen en digitalisering mogen zeker niet afgeremd worden.
- Voor eenzelfde activiteit moeten dezelfde regels gelden.
- Sociale bescherming van de personen die de werkzaamheden uitvoeren is erg belangrijk maar kan natuurlijk zowel door middel van het werknemers- als zelfstandigenstatuut geboden worden.
- Alle betrokkenen (de zelfstandigen, de werknemers, de occasionele platformwerkers en de platformen) hebben nood aan duidelijkheid en rechtszekerheid.

De Hoge Raad is ervan overtuigd dat al deze doelstellingen ook binnen de platformeconomie kunnen gerealiseerd worden. Het voorliggend voorontwerp zal echter het ondernemingsklimaat verslechteren en dat in een samenleving en economie die steeds digitaal wordt. Rechtszekerheid is noodzakelijk voor een goed ondernemingsklimaat. Wie een digitaal platform wil opstarten, of wie als zelfstandige via een digitaal platform wil werken, zal door het voorliggende voorontwerp ontegensprekelijk geconfronteerd worden met bijkomende rechtsonzekerheid. De gebruikte definities en criteria zijn zo vaag geformuleerd dat ze verschillende interpretaties toelaten, wat onvermijdelijk tot grote rechtsonzekerheid zal leiden.

De Hoge Raad stelt daarnaast vast dat de criteria niet pertinent zijn en dat sommige criteria subcriteria zijn van andere criteria, wat de kans vergroot dat het voorgestelde vermoeden vaak weerlegd zal moeten worden, ook al staat de zelfstandige activiteit niet ter discussie. Het voorontwerp zal bovendien oneerlijke concurrentie niet tegengaan maar integendeel, louter op basis van een technologisch criterium, leiden tot ongelijkheden tussen zelfstandigen onderling en tussen andere actoren actief binnen eenzelfde sector.

2. Gelijkwaardigheid van het sociaal statuut van zelfstandige met dat van werknemer

De Hoge Raad is er bovendien van overtuigd dat die vier doelstellingen (innovatie, gelijk speelveld, sociale bescherming, rechtszekerheid) binnen het bestaand regelgevend kader kunnen gerealiseerd worden, mits een goede toepassing en controle.

De Hoge Raad benadrukt dat het sociaal statuut van de zelfstandigen en dat van de werknemers gelijkwaardig zijn, ook al kennen zij elk hun eigen accenten. Deze gelijkwaardigheid zit in de arbeidsrelatiewet vervat in zowel de algemene criteria als de sectorspecifieke criteria (het vervullen van een minderheid van de criteria wijst op een activiteit als zelfstandige, een meerderheid op een activiteit als werknemer).

De Hoge Raad bevestigt het belang van de meerwaarde van de huidige arbeidsrelatiewet. De wilsautonomie die bestaat uit vrijheidsgraden om binnen bepaalde grenzen voor een arbeidsrelatie als zelfstandige of als werknemer te kiezen, vindt hij een grote meerwaarde. Om die reden is er geen nood aan afzonderlijke criteria voor de beoordeling van de arbeidsrelatie in de platformeconomie. Een goede toepassing van de bestaande algemene criteria van de arbeidsrelatiewet biedt een voldoende oplossing.

De Hoge Raad verwerpt principieel een eenzijdig vermoeden van werknemerschap gebaseerd op het vervullen van een minderheid van de criteria. Dat sommige criteria subcriteria zijn van andere, en het feit dat een minderheid van de criteria volstaan, werpt vragen op in verband met de gelijke behandeling.

Het probleem van de oneerlijke concurrentie waarmee ondernemingen door de platformeconomie soms geconfronteerd worden, heeft doorgaans ook niks te maken met dat de platformwerkers als werknemer of zelfstandige werken. Het probleem is dan doorgaans dat de platformwerkers hun werkzaamheden zonder statuut uitoefenen. Ze duiden hun werkzaamheden, al dan niet terecht, aan als een occasionele activiteit of een activiteit die valt onder de sociale en fiscale gunstregeling van de wet op de deeleconomie. Een andere oorzaak van die oneerlijke concurrentie kan zijn dat in het kader van de platformeconomie beroepsspecifieke regelingen, zoals bijvoorbeeld de voedselveiligheidsreglementering of de richtlijn pakketreizen, niet moeten of niet nageleefd worden.

De Hoge Raad wijst hier tot slot ook nog op de juridische mogelijkheden die er bestaan om de te sterke afhankelijkheid van zelfstandigen en kmo's ten opzichte van grotere ondernemingen tegen te gaan. Hij wijst met name op het verbod op misbruik van economische afhankelijkheid, geïntroduceerd via de B2B-wet in het Wetboek van economisch recht¹.

¹ <https://economie.fgov.be/nl/themas/mededinging/restrictieve/misbruik-van-economische>

3. Grote verscheidenheid aan platformen

Er bestaat een grote verscheidenheid aan platformen en het valt moeilijk te voorspellen welke platformen en business modellen er in de toekomst nog ontstaan. De algemene criteria van de arbeidsrelatiewet bieden tegelijkertijd voldoende houvast en ruimte om met die verscheidenheid en innovaties om te gaan.

Bij een bijzondere regeling voor de platformeconomie zou er in ieder geval met die grote verscheidenheid moeten rekening gehouden worden. Vaak wordt vertrokken vanuit enkele welbekende platformen waarover problemen vaak in de media verschijnen. Daarnaast zijn er echter ook veel platformen die bij het brede publiek veel minder bekend zijn maar waarlangs toch veel zelfstandigen werken. Er moet zeker vermeden worden dat er regels gemaakt worden met het oog op enkele platformen die dan voor alle platformen gelden en hun werking bemoeilijken of onmogelijk maken, met alle gevolgen voor de deelnemers aan die platformen.

De Hoge Raad stelt vast dat er momenteel zeer weinig geweten is over de omvang en werking van de platformeconomie in België. Hij vraagt dan ook dat eerst de nodige maatregelen genomen worden om informatie over de platformeconomie te verzamelen en dat er dan vervolgens, wanneer er voldoende informatie beschikbaar is, een grondige analysestudie wordt uitgevoerd. Op basis daarvan kan dan een grondig debat gevoerd worden, waarna goed onderbouwde beslissingen kunnen worden genomen.

4. Geen derde statuut

De Hoge Raad is er sterk tegen gekant dat er naast de statuten van zelfstandige en werknemer, nog een derde statuut of soort tussenstatuut wordt gecreëerd. Hij maakt dan ook een groot voorbehoud bij de uitbreiding van de arbeidsongevallenwet tot bepaalde groepen van platformwerkers.

Vooreerst vindt de Hoge Raad dat de voorgestelde bescherming tegen arbeidsongevallen inherent discriminatoir is. Het voorontwerp creëert een verschil in behandeling tussen beoefenaars van hetzelfde beroep door het gebruikte communicatiemiddel als uitgangspunt te nemen. De Hoge Raad verwerpt een andere sociale bescherming voor dezelfde categorieën van zelfstandigen.

Het is overigens niet wenselijk om de arbeidsongevallenbescherming te koppelen aan de definitie van opdrachtgevend platform en platformwerker. Door gebrekkige definities en de nood aan interpretatie, zal discussie bestaan over de begunstigen waardoor extra onzekerheid ontstaat.

De inkanteling van bepaalde zelfstandigen betekent het miskennen van de eigenheid van de sociale stelsels van zelfstandigen en werknemers, met alle problematische gevolgen van dien. De Hoge Raad vraagt dan ook om de eigenheid van de stelsels te respecteren. Dit zowel op het vlak van sociale zekerheid, instellingen, financiering als vertegenwoordiging. Geschillen die zelfstandigen en hun sociaal statuut aanbelangen worden bovendien behandeld door een speciaal ingerichte kader binnen de arbeidsrechtbanken, samengesteld uit een voorzitter en twee sociale rechters-zelfstandigen.

5. Wacht op Europese richtlijn

Tevens pleit de Hoge Raad er voor te wachten totdat het voorstel van richtlijn betreffende de verbetering van de arbeidsvoorwaarden bij platformwerk² is afgerond en goedgekeurd. Het grondige debat op Europees niveau kan als basis dienen voor een overwogen beslissing. De platformeconomie is sowieso vaak ook een internationaal, grensoverschrijdend fenomeen en wordt dus best ook op Europese schaal benaderd. Bovendien heeft het geen zin om nu reeds met een Belgische aanpak te komen, wetende dat er op korte termijn een Europese richtlijn aankomt waardoor België zijn regelgeving onmiddellijk weer moet aanpassen met alle extra werk en onduidelijkheid tot gevolg, bijvoorbeeld wanneer gelijkaardige begrippen uit de Belgische en de Europese regelgeving concreet moeten worden ingevuld.

SPECIFIEKE BEMERKINGEN BIJ HET VOORSTEL TOT BEOORDELING VAN DE ARBEIDSRELATIE IN DE PLATFORM-ECONOMIE

Volgens de Hoge Raad vertoont de voorgestelde regeling belangrijke gebreken.

1. Te ruim en onduidelijk toepassingsgebied

De Hoge Raad vindt de voor de platformen gebruikte definities moeilijk leesbaar, te vaag en te ruim. Ze zijn in belangrijke mate voor interpretatie vatbaar waardoor ze zullen leiden tot rechtsonzekerheid. De Hoge Raad vreest tevens dat een veelheid aan platformen onder de bepaling zouden kunnen vallen.

- Er wordt zowel een definitie gegeven van “digitaal platform” als van “digitaal platform dat opdracht geeft”. Het toepassingsgebied stemt overeen met de opdrachtgevende digitale platformen. De definitie van een “digitaal platform” is dus enkel nuttig omdat de definitie van “digitaal platform dat opdracht geeft” erop verder bouwt. Het zou duidelijker zijn om slechts met één definitie te werken, dus een definitie van opdrachtgevend platform.
- In de definities ontbreekt het digitale aspect van het platform ook volledig. Platformen die niet digitaal werken zouden dus even goed onder het toepassingsgebied kunnen thuishoren. Dit zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat uitzendkantoren onder de toepassing vallen.
- In de definities die het toepassingsgebied bepalen is er sprake van “met een zekere mate van controle” en een “beslissings- of controlebevoegdheid die het platform kan uitoefenen met betrekking tot de wijze waarop de diensten moeten worden verricht en met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden of de verloning”. Dat kan tot grote interpretatieverschillen leiden. De vraag stelt zich in welke mate of op welke manier een platform moet kunnen aantonen dat die mogelijkheid effectief is uitgesloten en men dus geen opdrachtgevend platform is. Bovendien veroorzaakt dit een overlapping met de toepassing van de criteria. Om onder het toepassingsgebied te vallen wordt er dus reeds een vorm van

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0762>

gezagsuitoefening gevraagd, terwijl vervolgens bij de toepassing van de criteria die gezagsverhouding ook zal moeten beoordeeld worden, met name bij criteria 3 dat dan nog verder wordt uitgewerkt in de criteria 5 en 7.

- Het gebruik van een algoritme kan maar moet niet noodzakelijk wijzen op gezagsuitoefening. Dat zou dan ook beter als een neutraal criterium opgenomen worden.

In ieder geval dient het duidelijk te zijn welke van de bestaande platformen onder de definitie van opdrachtgevend platform en onder het toepassingsgebied vallen. Zolang voor de bestaande platformen niet eenvoudig blijkt of ze al dan niet onder de gekozen definitie vallen, is die definitie niet bruikbaar.

De tekst en de memorie van toelichting laten niet toe te bepalen hoe de wet van toepassing is op personen die actief zijn binnen de grenzen van de occasionele activiteit of van de wet op de deeleconomie. In de memorie van toelichting staat dat de peer-to-peer activiteiten niet worden beoogd, wat niet blijkt uit de definities van het voorontwerp van wet. Uit de memorie blijkt ook niet wat men juist met peer-to-peer activiteiten beoogt.

De vraag stelt zich ook of deze regeling moet toegepast worden op alle toekomstige arbeidsrelaties of ook op alle bestaande arbeidsrelaties. Kleine reeds actieve platformen en hun platformwerkers zouden de kans moeten krijgen hun activiteiten voort te zetten en beschermd moeten worden tegen buitensporige administratieve en procedurele lasten.

Tot slot stelt zich de vraag welke regels moeten en kunnen toegepast worden op grensoverschrijdende intellectuele dienstverlening en intellectuele dienstverlening via buitenlandse platformen.

2. De criteria en hun weging

De voorgestelde criteria zullen niet toelaten om de arbeidsrelatie beter te beoordelen. Het risico bestaat dat ook zelfstandige platformwerkers, wiens zelfstandige activiteit niet wordt betwist, door het voorontwerp van wet zullen moeten bewijzen daadwerkelijk zelfstandigen te zijn. Dat laatste met alle werk en administratieve lasten tot gevolg voor zowel de platformen als de zelfstandige platformwerkers.

De voorgestelde criteria zijn alles behalve pertinent om de aard van de arbeidsrelatie te bepalen. Zo bestaan er ook veel zelfstandigen die werken via een uurtarief (criterium 4). Maar ook criteria zoals de bescherming van een klantenportefeuille door een opdrachtgever (criterium 8), de controle door de opdrachtgever of de resultaatsverbintenis werd behaald (criterium 3), of afspraken inzake vertegenwoordiging tussen zelfstandigen en ondernemingen (criterium 5), duiden niet noodzakelijk op de aanwezigheid van een arbeidsrelatie als werknemer. Op dat vlak miskent het voorontwerp volledige de realiteit van veel zelfstandige activiteiten.

De Hoge Raad stelt bovendien vast dat de criteria eerder gericht zijn op de aard of de kenmerken van het platform of de platformexploitant dan op de aard van de arbeidsrelatie tussen het platform en de platformwerker. De kwalificatie die hier dient te gebeuren is echter die van de arbeidsrelatie en niet die van het platform. Zoals eerder opgemerkt moet er een duidelijke definitie van een opdrachtgevend platform opgesteld worden die niet overlapt met de criteria ter beoordeling van de arbeidsrelatie tussen het platform en de platformwerker. Dit voorontwerp haalt de beoordeling van het platform en de arbeidsrelatie door elkaar.

De criteria en de weging ervan neigen daarenboven veel te sterk naar de beoordeling als werknemer:

- De criteria zijn veel te ruim geformuleerd. Op verschillende van de criteria zal elk platform ongetwijfeld positief antwoorden.
- De criteria zijn niet voldoende van elkaar te onderscheiden wat maakt dat een positief antwoord op één criterium betekent dat men ook op andere criteria positief zal antwoorden. De criteria 5 en 7 zijn louter een precisering of toepassing van criterium 3. De criteria 1 en 8 hebben beide betrekking op de dimensie exclusiviteit.
- Doordat er telkens “het platform / de platformexploitant *kan* ...” staat, dienen daarenboven de in de criteria beoogde situaties zich zelfs niet daadwerkelijk voor te doen maar volstaat het dat die zich zouden kunnen voordoen. Ook de memorie bevestigt deze benadering die tegenstrijdig is met de keuze om voor de beoordeling enkel naar de feiten te kijken.
- De criteria zijn bovendien voor interpretatie vatbaar waardoor ze geen rechtszekerheid bieden.
- Zoals eerder opgemerkt zit er ook een overlapping tussen de definitie van opdrachtgevend platform en de criteria wat betekent dat als een platform aan die definitie voldoet, het automatisch ook aan een aantal van de criteria zal voldoen.
- Ook de weging van de criteria (3 van 8 of 2 van de laatste 5) leidt veel te sterk naar een beoordeling als werknemer. Het aantal criteria dat vervuld moet worden om een weerlegbaar vermoeden van een arbeidsovereenkomst te hebben, moet zeker verhoogd worden, bijvoorbeeld naar 5 van 8 criteria.

Vooraleer criteria vast te stellen zouden die ook als test moeten toegepast worden op een reeks uiteenlopende platformen. Dergelijke oefening toont bijvoorbeeld al aan dat wanneer deze criteria worden toegepast op de bestaande, kleine platformen binnen de taxisector, alle zelfstandigen die momenteel via die platformen werken zouden geherkwalificeerd moeten worden als werknemer. Iets wat dus zeker niet de bedoeling kan zijn en erg problematisch zou zijn voor zowel de kmo's die die platformen uitbaten als voor de zelfstandigen die via die platformen werken.

De Hoge Raad vraagt zich af hoe het weerlegbaar vermoeden en de specifieke criteria voor de risicosectoren zich verhouden tot de criteria voor de platformeconomie.

Er is in het voorontwerp ook geen expliciete wederkerigheid voorzien zoals elders in de arbeidsrelatiewet. Indien men niet als werknemer beschouwd wordt, volgt daar niet automatisch uit dat men dan wel als zelfstandige beschouwd wordt. Die wederkerigheid kan echter ook niet zo maar voorzien worden zonder de criteria aan te passen aangezien deze criteria momenteel geen evenwicht kennen tussen de oriëntatie richting werknemer en de oriëntatie richting zelfstandige.

De Hoge Raad begrijpt de tweede alinea van het beoogde artikel 337/3, § 3 niet, met name de zinsnede: “niet beperkt blijven tot de kwalificatie in een overeenkomst tussen de partijen”.

3. Technische opmerkingen bij de verschillende criteria

Criterium 1

Dit criterium kan een probleem vormen voor platformen die actief zijn in bepaalde nichemarkten, waar deze exclusiviteit ten opzichte van concurrenten en tijdens de periode van beschikbaarheid van essentieel belang is om een aanvaardbaar niveau van dienstverlening te waarborgen. Het gaat hier bijvoorbeeld om vervoersaanbod in onderaanneming voor openbare vervoersmaatschappijen en het vervoer van personen met mobiliteitsbeperkingen.

Criterium 2

Er is hier een goede definitie van de notie “basisdiensten” nodig. Die definitie dient voldoende ruim te zijn en rekening te houden met de zeer uiteenlopende manieren waarop geolokalisering in de verschillende sectoren gebruikt wordt.

Criterium 3

De Hoge Raad vraagt zich af wat er juist moet begrepen worden onder “de manier waarop het werk wordt uitgevoerd”. Zoals eerder opgemerkt, wordt criterium 3 ook verder geconcretiseerd in de criteria 5 en 7. Bovendien zit criterium 3 ook reeds vervat in de definitie van opdrachtgevend platform.

Criterium 4

Het is niet duidelijk wat hier juist onder collectieve overeenkomsten met werknemersorganisaties dient verstaan te worden. Tevens is het niet duidelijk wat het gevolg is van die uitsluiting voor de weging van de criteria. De Hoge Raad vraagt hier het zinsdeel “*en/of door het individu niet toe te staan de prijs van de dienst te bepalen*” te schrappen. In de taxisector is het bijvoorbeeld altijd het platform dat de prijs bepaalt.

Criterium 5

Zowat alle platformen zullen op dit criterium positief antwoorden. Dit criterium zal bij nagenoeg alle platformen vervuld worden aangezien het nagenoeg onmogelijk is diensten aan te bieden zonder minimale voorwaarden inzake de uitvoering van het werk op te leggen. De maatregelen of voorschriften noodzakelijk voor een goede werking van de basisdiensten, mits een goede definitie van die notie basisdiensten, zou hier als uitzonderingsgrond moeten toegevoegd worden. Dit vijfde criterium overlapt echter sterk met het derde criterium en ze kunnen beter samengevoegd worden.

Criterium 6

Bij dit criterium wordt geen rekening gehouden met zeer uiteenlopende situaties die zich kunnen voordoen. In de taxisector gebeurt de toewijzing vaak op basis van de tijd die een chauffeur aan het wachten is op een nieuwe opdracht. Dus de chauffeur die het langste aan het wachten is, krijgt als eerst een nieuwe opdracht. Ook dergelijk prioritering door het platform, zou tot een positief antwoord op dit criterium leiden, ook al wijst dit niet noodzakelijk op een ondergeschikt verband als werknemer.

Criterium 7

Hier zou best het volgende zinsdeel geschrapt worden: “of om een beroep te doen op onderaannemers of vervangers, behalve wanneer de wet de mogelijkheid om een beroep te doen op onderaannemers uitdrukkelijk beperkt”. Enerzijds wil men de platformen betrekken bij het naleven van de sociale en fiscale verplichtingen door de platformwerkers. Anderzijds wil men de mogelijkheid beperken voor platformen om te verbieden om met onderaannemers of vervangers te werken. Voor een platform wordt het moeilijk om controle uit te oefenen op de naleving van

wettelijke verplichtingen door de platformwerkers als deze kunnen werken met onderaannemers of vervangers. In sommige sectoren wordt er wel courant met onderaannemers gewerkt en stelt dat geen probleem. Het platform zou dus de vrije keuze moeten hebben om die mogelijkheid al dan niet te beperken zonder dat dit een invloed heeft op de beoordeling van de arbeidsrelatie. Aangezien dit criterium sowieso sterk overlapt met criterium 3, zou het beter daarmee samengevoegd worden.

Criterium 8

Geen opmerkingen

Zoals eerder opgemerkt, vormt tot slot ook de in verschillende criteria gebruikte formulering “het platform / de platformexploitant *kan*” ...” een belangrijk probleem.

SPECIFIEKE BEMERKINGEN BIJ HET VOORSTEL TOT UITBREIDING VAN DE ARBEIDSONGEVALLENWET

Ook inzake de uitbreiding van de arbeidsongevallenwet tot de zelfstandigen die via opdrachtgevende digitale platformen werken, heeft de Hoge Raad verschillende opmerkingen.

1. Bestaande bescherming

In de eerste plaats wijst de Hoge Raad er op dat zelfstandigen in het geval van een arbeidsongeval of een beroepsziekte reeds beschermd zijn tegen inkomensverlies, namelijk via de algemene ziekte- en invaliditeitsverzekering.

2. Derde statuut leidt tot ongelijkheden

De Hoge Raad wil niet dat er een derde statuut of soort tussenstatuut wordt gecreëerd. Hij vindt het dan ook geen goed idee om zelfstandigen onder het toepassingsgebied van de arbeidsongevallenwet te brengen. Op die manier wordt er de facto een afzonderlijk statuut gecreëerd. Er zullen zelfstandigen zijn met en zelfstandigen zonder arbeidsongevallenverzekering, zonder dat dit verschil in behandeling kan worden gerechtvaardigd

Door de arbeidsongevallenwet uit te breiden tot de zelfstandigen die via een opdrachtgevend platform werken, worden er ook binnen eenzelfde beroep of sector verschillende ongelijkheden gecreëerd:

- Als twee zelfstandige eenzelfde activiteit uitoefenen en de ene doet dat via een opdrachtgevend platform en de andere niet, dan zal alleen die eerste onder de arbeidsongevallenwet vallen. Dit zorgt voor discriminatie tussen zelfstandigen. Dit betekent dat zelfstandigen die niet via platformeconomie werken, of hun activiteit verrichten via een platform dat geen opdracht geeft, niet gedekt zullen zijn. Dus ook wanneer ze eenzelfde activiteit verrichten of actief zijn binnen dezelfde sector als zelfstandigen die wel onderworpen zijn. Er kan dan bijvoorbeeld een verschil in behandeling bestaan tussen een zelfstandige die een opdracht via een telefooncentrale ontvangt en een zelfstandige die een opdracht via een app ontvangt. Het is moeilijk dit verschil te rechtvaardigen op objectieve gronden. De Hoge Raad vindt niet dat een verantwoording gevonden kan worden in de wijze waarop zelfstandigen opdrachten van hun klanten ontvangen.

- Dit kan eveneens tot oneerlijke concurrentie tussen de opdrachtgevende platformen en andere tussenpersonen in de markt leiden omdat de zelfstandigen alleen bij die eerste onder de arbeidsongevallenwet zullen vallen en dus eerder via die platformen zullen willen werken.

3. Onduidelijk toepassingsgebied

Zoals eerder opgemerkt is de definitie van opdrachtgevend platform niet voldoende duidelijk wat dus ook betekent dat het niet duidelijk is welke platformen en welke zelfstandige platformwerkers dus allemaal onder de arbeidsongevallenwet zouden vallen.

4. Beperking tot risicovolle sectoren

De verplichte arbeidsongevallenverzekering zou zeker ook beperkt moeten worden tot opdrachtgevende digitale platformen die werken binnen sectoren waar een veel groter risico op arbeidsongevallen bestaat, bijvoorbeeld de fiestkoerierdiensten.

5. Niet via de arbeidsongevallenwet

Tot slot zou dergelijke dekking niet via de arbeidsongevallenwet geregeld mogen worden aangezien men op die manier zelfstandigen binnenbrengt in het sociale zekerheidsstelsel van de werknemers met heel wat principiële en praktische vraagstukken en problemen tot gevolg.

BESLUIT

De Hoge Raad is voorstander van een eerlijke concurrentie, innovatie, sociale bescherming en rechtszekerheid. Hij is ervan overtuigd dat alle vier deze doelstellingen ook binnen de platformeconomie kunnen gerealiseerd worden mits een goede toepassing en controle van het bestaande regelgevend kader.

Hij is dan ook tegen de invoering van afzonderlijke criteria voor de beoordeling van de arbeidsrelatie in de platformeconomie. Een goede toepassing van de bestaande algemene criteria van de arbeidsrelatiewet laat toe rekening te houden met de grote verscheidenheid aan platformen en situaties. Door nu specifieke criteria op te stellen met het oog op enkele grote platformen waar zich problemen stellen, zal men het werk van heel veel andere bestaande en toekomstige platformen en platformwerkers nodeloos onmogelijk of moeilijker maken. Het voorliggende voorontwerp van wet neigt veel te sterk naar een beoordeling als werknemer en vertoont nog heel wat hiaten en onduidelijkheden. Sowieso wordt er ook beter gewacht op de in voorbereiding zijnde Europese richtlijn.

De Hoge Raad verzet zich ook tegen de creatie van een derde statuut of soort tussenstatuut door de uitbreiding van het toepassingsgebied van de arbeidsongevallenwet tot de zelfstandigen die via een opdrachtgevend platform werken. In ieder geval zou het opleggen van een verplichte arbeidsongevallenverzekering moeten beperkt blijven tot situaties waarin een hoog risico op arbeidsongevallen bestaat.

Gezien de verschillende overwegingen die hij in dit advies maakt, brengt de Hoge Raad dan ook een negatief advies uit over Hoofdstuk 4 “Platformeconomie” van het voorontwerp van wet houdende diverse arbeidsbepalingen.
